

Durmevallei

gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan

agenderingsnota

10 januari 2019

**Vlaamse
overheid**

**DEPARTEMENT
OMGEVING**

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Situering, doelstelling, reikwijdte en detailleringsgraad	4
3	Relatie met beleidsplannen en onderzoeken	6
3.1	Relatie met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen	6
3.1.1	De bindende bepalingen	6
3.1.2	Het richtinggevend gedeelte	6
3.1.3	Het planningsproces voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur	7
3.2	Relatie met andere planningsprocessen en beslissingen op Vlaams niveau waar het plan uitvoering aan geeft	13
3.2.1	Het Geactualiseerde Sigmaplan	13
3.2.2	Europese Natuurdoelen	15
3.2.3	Vastgestelde landschapsatlas en bouwkundig erfgoed	17
3.2.4	Provinciale en gemeentelijke structuurplannen	17
4	Bestaande feitelijke toestand	26
4.1	Fysisch systeem	26
4.2	Landschappelijke structuur en onroerend erfgoed	26
4.3	Natuurlijke structuur	27
4.4	Agrarische structuur	27
5	Bestaande juridische toestand	29
6	Motivering van de agendering	32

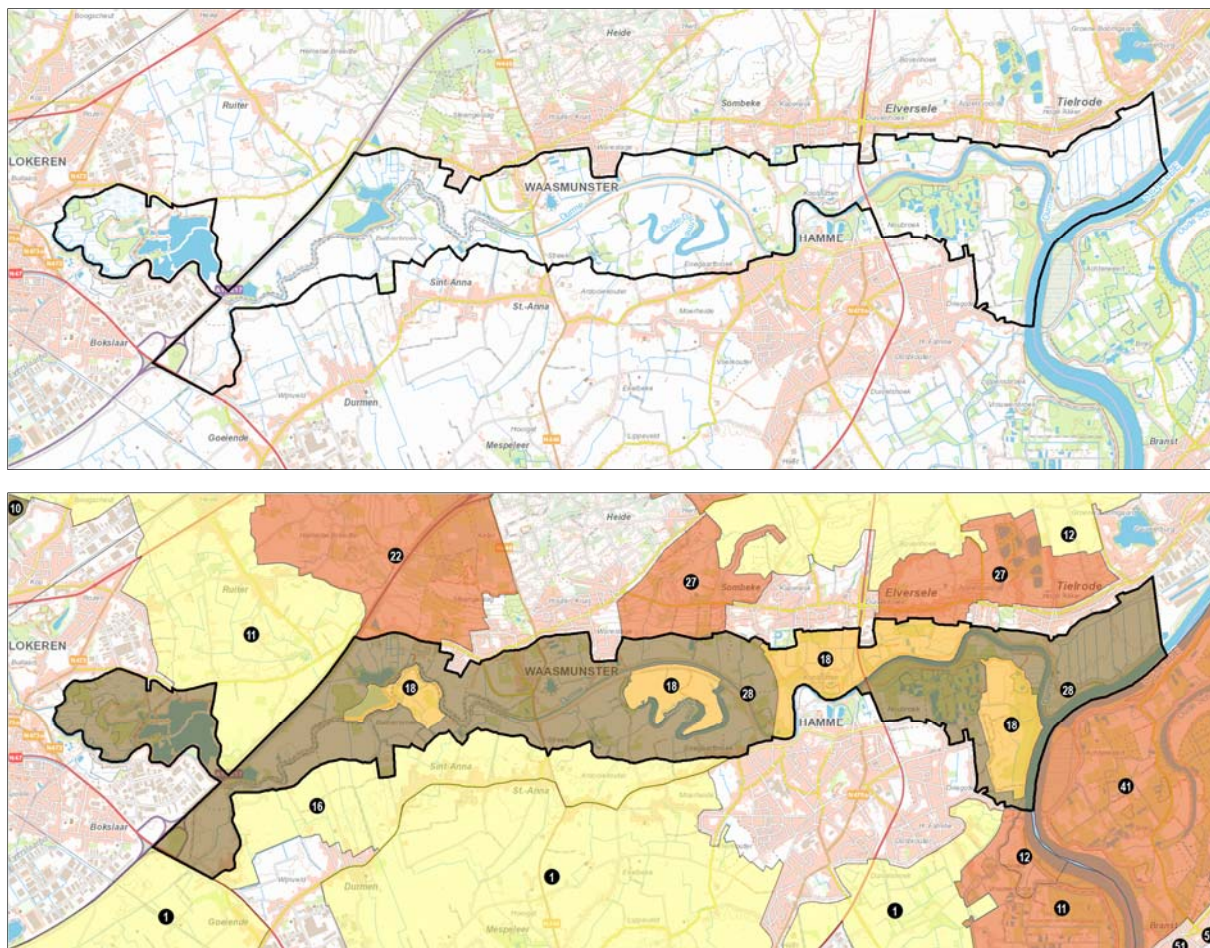
1 Inleiding

Voorliggend document is een agenderingsnota voor de opmaak van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Durmevallei” in de regio Waasland. De nota is gericht aan het coördinatieplatform AGNAS met het oog op een beslissing over de ruimtelijke uitvoeringsplannen die in gebiedsgericht programma 2019 opgenomen worden.

2 Situering, doelstelling, reikwijdte en detailleringsgraad

Het plangebied omvat de Durmevallei stroomafwaarts van het Molsbroek in Lokeren tot het Tielrodebroek in Temse en is gelegen in de gemeenten Hamme, Lokeren, Temse, Waasmunster en Zele (actiegebied 28 operationeel uitvoeringsprogramma regio Waasland).

Figuur 1. Situering plangebied

Doelstellingen van het plan zijn:

- Voldoen aan de veiligheidsvereisten uit het Geactualiseerde Sigmaplan.
- Meer ruimte geven aan de Durme waardoor de typische fauna en flora van de Durmevallei zich kan herstellen door onder andere ontpoldering en het opnieuw blootstellen aan de getijden en inrichting als wetland met hooilanden, moerassen en rietgordels.

Het plan geeft daarmee uitvoering aan:

- de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen m.b.t. de afbakening van de gebieden van de natuurlijk en agrarische structuur en de gebiedsgerichte en geïntegreerde ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos die daarvoor is uitgewerkt voor de regio Waasland;
- de beslissing van de Vlaamse Regering over het Geactualiseerde Sigmaplan (2004);
- de beslissing van de Vlaamse Regering over Europese natuurdoelen voor het Natura 2000-gebied BE2300006 'Schelde- en Durme-estuarium van de Nederlandse grens tot Gent', waarvoor de doelstelling 'een robuuste rivier met voldoende ruimte voor verschillende

leefgebieden is essentieel voor typische estuariene soorten zoals fint, rivierprik, gewone zeehand en kluut' en (deel)populaties van doelsoorten te realiseren werd geformuleerd;

Het plan zal daarvoor de noodzakelijke bestemmingswijzigingen op perceelsniveau doorvoeren. De bestemmingen van het ruimtelijk uitvoeringsplan zullen de bestemmingen van de geldende plannen van aanleg vervangen.

3 Relatie met beleidsplannen en onderzoeken

3.1 Relatie met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

Het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan wordt opgemaakt in uitvoering van de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

3.1.1 De bindende bepalingen¹

Het Vlaams Gewest bakent de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur als volgt af in gewestplannen of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen:

- 125.000 ha grote eenheden natuur of grote eenheden natuur in ontwikkeling (in overdruk) Daarvoor is een toename van 38.000 ha natuur- en reservaatgebied (t.o.v. 1994) tot een totaal van 150.000 ha natuur- en reservaatgebied nodig.
- 750.000 ha agrarisch gebied, ruimtelijk bestemd voor de beroepslandbouw.
- 10.000 ha bijkomend bosgebied of bosuitbreidingsgebied, tot een totaal van 53.000 ha bosgebied.
- 80.000 ha natuurverwevingsgebied (in overdruk) op niet groene bestemmingen.

3.1.2 Het richtinggevend gedeelte

Ruimtelijke visie op de ontwikkeling van Vlaanderen: “Vlaanderen open en stedelijk”

Met de metafoor ‘Vlaanderen, open en stedelijk’ wil het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) een trendbreuk realiseren met betrekking tot de ruimtelijke ontwikkeling. Deze trendbreuk beoogt de versterking van het buitengebied en het tegengaan van de versnippering door een optimaler gebruik en beheer van de stedelijke structuur.

Daarom wordt de ruimtelijk structurerende werking van het fysisch systeem als principe vooropgesteld. Het fysisch systeem is ruimtelijk structurerend voor de natuurlijke structuur (inclusief de bosstructuur), de agrarische structuur, de nederzettingsstructuur en het landschap. Ruimtelijk structurerend betekent dat de huidige, intrinsieke kenmerken van het bestaand fysisch systeem het richtinggevend kader zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling van de structuurbepalende functies natuur, bos, landbouw en wonen en werken op het niveau van het buitengebied.

In Vlaanderen wordt de ruimtelijke structuur van het buitengebied vandaag bepaald door het samenhangend geheel (netwerk) van rivier- en beekvalleien, grote en aaneengesloten natuur- en boscomplexen, belangrijke landbouwgebieden, de nederzettingsstructuur, het landschap en de infrastructuur...

Inbedden van landbouw, natuur en bos in goed gestructureerde gehelen

Elk van de drie voor het buitengebied structuurbepalende functies – landbouw, natuur en bos – kan slechts op een duurzame wijze functioneren indien de gebieden die aan deze functie worden toegewezen, ingebed zijn in een goed gestructureerd geheel. Daarom wordt het buitengebiedbeleid gedifferentieerd naar een beleid voor de natuurlijke structuur, de agrarische structuur en de

---

¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 23 september 1997 houdende de definitieve vaststelling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij het decreet van 17 december 1997 wat de bindende bepalingen betreft, en de besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 en 17 december 2010 houdende de definitieve vaststelling van een herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij de decreten van 19 maart 2004 respectievelijk 25 februari 2011 wat de bindende bepalingen betreft.

nederzettingsstructuur. De natuurlijke en de agrarische structuur kunnen elkaar in bepaalde gebieden (natuurverwevingsgebieden) overlappen.

Het afbakenen van de gebieden van de natuurlijke en de agrarische structuur in ruimtelijke uitvoeringsplannen moet daarom gelijktijdig en op gelijkwaardige basis gebeuren. De natuurlijke structuur kan in bepaalde gebieden ook overlappen met andere functies (recreatie, overige functies...).

3.1.3 Het planningsproces voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur

Van 2004 tot 2009 werkte de Vlaamse overheid in overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen een ruimtelijke visie uit op landbouw, natuur en bos, voor dertien buitengebiedregio's. De visie geeft op hoofdlijnen aan welke gebieden behouden blijven voor landbouw en waar er ruimte kan zijn voor natuurontwikkeling of bosuitbreiding. Ze vormt de basis voor de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen, die de bestemmingen op perceelsniveau vastleggen.

Voor elk van de dertien regio's heeft de Vlaamse Regering de visievormingsprocessen afgerond met een beslissing over het actieprogramma voor de op te maken ruimtelijke uitvoeringsplannen. Voor de landbouwgebieden waar de bestemming van het gewestplan zeker behouden kan blijven, besliste de regering om de bestaande agrarische bestemmingen te herbevestigen. Op die manier is midden 2009 ca. 538.000 hectare agrarisch gebied vastgelegd. De resultaten van deze overlegprocessen zijn consulteerbaar op www.vlaanderen.be/agnas.

Op 7 mei 2010 besliste de Vlaamse Regering over de verdere voortgang van het afbakeningsproces. Er is een coördinatieplatform opgericht met o.m. vertegenwoordigers van de verschillende beleidsvelden en de natuur- en landbouworganisaties. Dit platform volgt de uitvoering van de afbakening op. Het bekijkt voor welke gebieden gestart kan worden met de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen en bewaakt de gelijktijdige voortgang van de realisatie van de doelen voor landbouw, natuur én bos. De Vlaamse overheid stelde een administratieoverschrijdend team samen dat deze plannen voorbereidt en het vooroverleg met de betrokken lokale besturen en middenveldorganisaties organiseert. Het coördinatieplatform bepaalt sinds 2010 jaarlijks in een 'gebiedsgericht programma' voor welke concrete gebieden er een planningsproces opstart.

Het afbakeningsproces in de regio Waasland

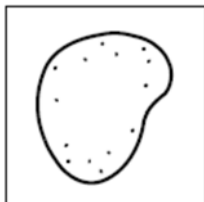
Voor de buitengebied regio Waasland werd het afbakeningsproces voor de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur opgestart in 2008. De Vlaamse Regering nam op 3 april 2009 akte van het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur voor deze regio én de adviezen van de gemeenten, provincies en belangengroepen hierover. De Vlaamse Regering keurde op 27 maart 2009 de beleidsmatige herbevestiging van de bestaande gewestplannen goed voor ca. 29.000 ha agrarisch gebied in de regio Waasland, volgens de werkwijze vastgelegd in de beslissing van 3 juni 2005. Daarnaast werd op basis van een inventarisatie en verwerking van alle adviezen die uitgebracht werden door de actoren over het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur en uitvoeringsprogramma een operationeel uitvoeringsprogramma opgesteld waarin de Vlaamse Regering de beleidsmatige prioriteiten voor het opstarten van de uitvoeringsacties bepaalde.

Figuur 2. Uitsnede gewenste ruimtelijke structuur regio Waasland (2009)

De ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos regio Waasland formuleert volgende ruimtelijke principes voor het plangebied:

Samenhangende landbouwgebieden vrijwaren voor de land- en tuinbouw

Landbouw is de hoofdfunctie.

De grondgebonden veehouderij is structuurbepalend voor grote delen van dit gebied. Deze goed gestructureerde agrarische gebieden worden maximaal gevrijwaard voor de beroepslandbouw. In deze landbouwgebieden vormt een sterke grondgebonden landbouwstructuur een garantie voor het open houden van het landschap. Grote delen van deze regio hebben een ruilverkaveling gekend : ruilverkaveling Sint-Gillis-Waas.

In deze landbouwgebieden vormt een sterke grondgebonden landbouwstructuur een garantie voor het openhouden van het landschap.

Binnen deze landbouwgebieden wordt ruimte gelaten voor het behoud, het herstel en de ontwikkeling van een raamwerk van kleine landschapselementen, zodat landschapsecologische basiskwaliteit gegarandeerd wordt.

Een gemengde landbouw met een divers aanbod wordt gestimuleerd in overeenstemming met de agrarische mogelijkheden. Daarbij wordt de ontwikkeling van specifieke sectoren ruimtelijk ondersteund: glasgroenteteelt in Stekene, Beveren en Zwindrecht en de veredeling in de oostelijke helft van de zandstreek tussen Gent en Antwerpen en de fruitteelt in Sint-Gillis-Waas en omstreken.

In de oostelijke helft van de regio Waasland is de varkenshouderij structuurbepalend. Deze sector kan ruimtelijk ondersteund worden door het voorzien van locaties voor middelgrote of grootschalige mestverwerking.

De aanwezige karakteristieke bolle akkers en bolle weilanden worden behouden of waar mogelijk hersteld.

Gebied :

18.2. Het landbouwgebied tussen Lokeren en Sint-Niklaas.

18.4. Landbouwgebied van Sint-Anna

Behoud en versterking van uitgesproken natuurwaarden in Durme- en Scheldevallei met herstel van het natuurlijk watersysteem en het dynamisch milieu met slikken en schorren

De hoofdfunctie is natuur (VEN). Deze gebieden worden uitgebouwd tot de waardevolste natuurkernen. De gebieden die in aanmerking komen als natuurkerngebied volgens het Meest Wenselijk Alternatief van het Geactualiseerde Sigmaphan maken hier ook deel van uit. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de beslissingen van de Vlaamse Regering, betreffende het Geactualiseerde Sigmaphan. Delen van deze gebieden kunnen een (neven)functie waterberging hebben.

Er wordt ruimte geboden aan de watersystemen voor structuurbepalende processen zoals het voorkomen van getijden, erosie- en sedimentatieprocessen in slikken en schorren, kwelinvloeden in binnendijkse gebieden, enz. Gradiëntsituaties aan de randen en langs rivierduinen of donken worden ontwikkeld in functie van de specifieke organismen die hieraan gebonden zijn. De verschillende natuurkernen worden aan mekaar gerijgd, de ecologische barrières worden waar mogelijk opgeheven, zodat de vallei als een aaneengesloten blauwgroen lint door het landschap slingert.

De slikken en schorren hebben op de meeste plaatsen een sterk gereduceerde bandbreedte. Door ontpolderen en riviervverbredingen krijgen deze terug een voldoende bandbreedte zodat de levensgemeenschappen van deze milieus op een duurzame manier worden in stand gehouden.

Binnen de randvoorwaarden die gesteld worden voor een veilig waterbeheer, wordt een ecologisch optimaal waterpeil nagestreefd. Het optreden van natuurlijke overstromingen wordt behouden en in de mate van het mogelijke hersteld en verruimd, aansluitend op de doelstellingen van het integraal waterbeheer.

In de valleien staat het herstel van moerassen, vochtige tot natte, halfnatuurlijke hooilanden en graasweiden, met overgangen naar drogere valleiflanken voorop. De aandacht gaat naar het herstel van een goede waterkwaliteit, een natuurlijke waterhuishouding, het herstel van dynamiek en het verhogen van het kombergend vermogen. Op bepaalde plaatsen kan gekozen worden voor een natuurlijk landschap, waarbij door spontane ontwikkeling een ongeperceleerde mozaïek van de genoemde natuurtypes gerealiseerd wordt.

De grondgebonden landbouw, gericht op permanent graslandgebruik kan lokaal een ondersteunende en landschapsverzorgende taak opnemen.

Het vervallen fort van Steendorp op de cuesta van het Waasland is een belangrijke overwinteringsplaats voor vleermuizen. De omgeving van de nabijgelegen Schelde, bossen, tal van waterpartijen en een hoge vochtigheid in het fort zijn belangrijk. Deze relatie met diens omgeving en de gunstige milieucondities worden in functie van de vleermuispopulatie versterkt.

Op het cuestafront vinden we sporen terug van de ontginning van Boomse klei. Door spontane ontwikkeling na de ontginning ontstonden de Vuurkouter en het Gelaagpark. Na de grootschalige ontginning van de Roomkouter en gebruik als stortplaats, wordt hier een natuurontwikkelingsproject gestart. De aanwezigheid van waterpartijen en kleine bosjes ingebed in een structuurrijke mozaïek en de ontwikkeling van waardevolle watergebonden vegetatie wordt versterkt.

Gebieden:

21.1 Valleien van Schelde en Durme

Rivier en beekvalleien versterken als verwevingsgebieden voor landbouw, natuur, bos en natuurlijke waterberging

Rivier en beekvalleien versterken als verwevingsgebieden voor landbouw, natuur, bos en natuurlijke waterberging

Dit zijn natuurverwevingsgebieden, natuur, landbouw en/of waterberging zijn hier nevensgeschikte functies. Recreatief ledegebruik mogelijk.

De gebieden die in aanmerking komen als verwevingsgebied volgens het meest wenselijk alternatief van het geactualiseerde Sigmaphan maken hier ook deel van uit. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de beslissing van 22 juli 2005 van de Vlaamse Regering, betreffende het geactualiseerde Sigmaphan. Specifiek voor het GOG Kruikeke, Basel, Rupelmonde betreft de verweving tussen water en natuur, zoals vastgelegd in het gewestelijk RUP van 12 februari 2004.

Het ruimtelijk beleid is gericht op het creëren van een verwevenheid van de landbouwfunctie met de ecologische opwaardering en het landschappelijke herstel. Het beheer van kleine landschapselementen wordt bevorderd en de landbouw wordt via stimulerende maatregelen zoveel mogelijk afgestemd op de aanwezige waarden.

De samenhang tussen de deelgebieden van de vallei wordt versterkt of hersteld. Deze gebieden vormen samen met de nabijgelegen natuursystemen een structureel samenhangend geheel. In sommige binnendijkse gebieden wordt de kenmerkende kleinschalige structuur van natuur-, bos- en landschapselementen behouden of versterkt.

Er wordt ruimte geboden aan de watersystemen voor het natuurlijk functioneren van hun structuurbepalende processen (getijden met vorming van slikken en schorren, overstromingen, kwel, ...). De valleien slingeren als aaneengesloten groenblauwe linten door het landschap. Ecologische barrières en versnipperde elementen worden zoveel als mogelijk opgeheven of hun effecten worden gemilderd.

Het optreden van de natuurlijke overstromingen wordt behouden en zo mogelijk hersteld. Na afweging kan in divers deelgebieden overwogen worden om overstromingsdynamiek terug mogelijk te maken. De aandacht gaat naar het herstel van een goede waterkwaliteit, een meer natuurlijke waterhuishouding (o.a. rekening houdend met fluxen van het kwel- en grondwater), het herstel van de morfologie, dynamiek van de waterloop en het behoud of herstel van het kombergend vermogen. Het waterpeil wordt afgestemd op de ecologische doelstellingen in de valleien, rekening houdend met de randvoorwaarden vanuit de andere nevenfuncties. De valleien worden ecologisch opgewaardeerd in relatie tot hun systeemkenmerken. De aanwezigheid van natuurlijke gradiënten biedt bijzondere kansen voor levensgemeenschappen, deze biotopen worden dan ook behouden of hersteld. De ecologische opwaardering van bos of aanplanten met een belangrijke economische functie in de valleien is wenselijk.

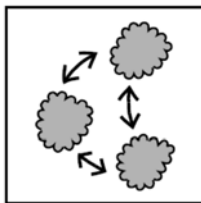
Bijzondere aandacht gaat naar de ontwikkeling van vochtige tot natte, halfnatuurlijke hooilanden en grasweiden. Op plaatsen met bijzondere potentie daartoe worden lokaal moerassen of broekbossen hersteld of ontwikkeld.

22.2 Durmemeersen in Waasmunster

22.4 Tielrode broek (Temse) (Sigma)

22.5 Hof ten Rijen en Potpolder IV (Waasmunster) (Sigma)

Behouden, versterken en verbinden van bosstructuren en stadsrandbossen

Dit zijn natuurverwevingsgebieden, natuur en bos zijn hier nevenschikte functies.

De bossen worden maximaal behouden en versterkt binnen het landschappelijk kader. Versterking kan door bosuitbreiding en het realiseren van bosverbindingen met kleine landschapselementen en stapsteenbosjes. Bosuitbreiding sluit zoveel mogelijk aan op bestaande bossen en houdt rekening met de historische bosstructuren. Het heeft een ecologische meerwaarde en houdt rekening met specifieke natuur- en landschappelijke waarden.

Een multifunctioneel gebruik en een duurzaam beheer van deze bossen is gewenst en wordt aangemoedigd. Andere zachte functies zijn mogelijk voor zover ze de ecologische draagkracht niet overschrijden.

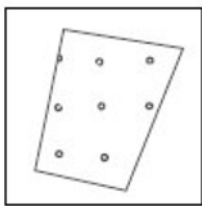
Er worden ontsnipperingsmaatregelen getroffen op de gronden die tussen de grotere boscomplexen op de stuifzandrug liggen, om bosverbindingen mogelijk te maken. Er wordt ruimte voorzien voor stapsteenbossen, beboste corridors, brede houtkanten en andere houtige lijnvormige landschapselementen.

Landbouw is in vele van deze gebieden van belang en dient behouden te worden. Landbouw kan ruimtelijk verweven met stapsteenbosjes voorkomen.

Gebieden:

24.1 Bronbossen Sombeke en Elversele

Vrijwaren en versterken van waardevolle landschappen en erfgoedwaarden

Gave landschappelijke gebieden geconcentreerd rond of grenzend aan een waterloop, behouden door zorg voor landschapselementen en door grondgebonden landbouwvoering, eventueel in samenhang met een grotere structuurvariëteit en een groter waterbergend vermogen.

Gave landschappelijke gebieden die grenzen aan de kanalen, dienen gevrijwaard te worden van verdere aantasting of bebouwing: deze gebieden kunnen het aanknopingspunt vormen voor initiatieven in het kader van landschapszorg en -herstel om aldus de landschappelijke kwaliteiten van de gehele kanaalomgeving op te waarderen.

Binnen de gave landschappelijke gebieden blijft grondgebonden landbouw het uitgangspunt, wat de context uitmaakt voor de ruimere landschappelijke omgeving: niet-grondgebonden landbouw dient geweerd te worden.

Complexen van historisch permanent grondgebruik behouden en – waar mogelijk – herstellen teneinde de landschappelijke herkenbaarheid te vergroten, wat kan gepaard gaan met een ecologische opwaardering van de omgeving.

In het bolleakkergebied staat behoud van de bolle akker percelering voorop.

Behoud en versterken van het (hoofd)netwerk van perceelsrandbegroeiing.

Onderhoud van bestaande houtige cultuurhistorische elementen als dreven, bomenrijen, houtkanten en solitaire bomen om hun netwerk in stand te houden in functie van het landschap te verhogen: herstel waar dit mogelijk en opportuun is.

Historische landelijke nederzettingen: het kleinschalige karakter en de historische structuur van deze kernen (straatdorpen, dorpen rond plein/dries, ...) bewaren en behouden door deze structuren en kenmerken ook stedenbouwkundig en planologisch in rekening te brengen.

Waar er gave linken zijn tussen de dorpskern en een gaaf landschap, deze behouden door ontwikkeling van harde bestemmingen tegen te gaan.

Gebieden:

27.3 Schorren van Durme, de Bunt en monding van de Durme en de Schelde

27.4 Oude Durme-arm en Sombeke

Kasteelparken en forten: aangepast beheer en verwevenheid/samenhang met de omgeving versterken

Aangepast beheer en onderhoud van de parken en forten uitgaande van de verschillende waarden, met een voorkeur voor toepassing van harmonisch parkbeheer.

De samenhang en verweving met de omgeving versterken.

Parkstructuren die in of buiten het eigelijke of huidige park aanwezig zijn (dreven, bossen, toegangswegen, zichten, ontginningsstructuur, ...) behouden en eventueel versterken/herstellen, waarbij de visuele herkenbaarheid en dominantie van het kasteeldomein of fort zelf t.a.v. de omgeving duidelijk bewaard dient te blijven.

Door behoud en zorg voor cultuurhistorische elementen, gelinkt aan landschappelijke structuren, de gave omgeving van de parken bestendigen. Hiertoe kan eveneens bouwkundig erfgoed behoren als kapellen, aanhorige hoevegebouwtjes, ...

Aangepast grondgebruik in de omgeving met aandacht voor grondgebonden landbouw, om contextwaarde te optimaliseren.

Clusters van parken behouden en door landschapszorg en -behoud in de tusseliggende gebieden, de clustervorming versterken.

De forten en schansen zijn belangrijke overwinteringsplaatsen voor vleermuizen, dikwijls soorten die bedreigd zijn in hun voortbestaan op internationaal niveau. Het beheer kan meestal beter afgestemd worden om deze rol te versterken (hoog vochtgehalte, toegankelijkheid voor de vleermuizen verbeteren, structuurrijke wanden en nissen). In de omgeving van de forten en de schansen wordt de landschapsecologische kwaliteit verbeteren om ze geschikt te maken als foerageergebied voor de vleermuizen. Waterelementen en opgaande groenlijnen (en andere kleine landschapselementen zoals bijvoorbeeld ruigten) zijn hierbij de belangrijkste waarden.

Ijskelders (van kastelen kunnen ingericht worden als broedkolonie- of overwinteringsplaats voor vleermuizen. Het beheer kan afgestemd worden om dit mogelijk te maken (hoog vochtgehalte, toegankelijkheid voor de vleermuizen verbeteren,

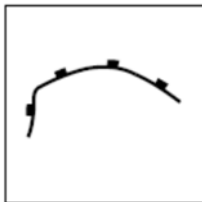
structuurrijke wanden en nissen). In de omgeving van de forten wordt de landschapsecologische kwaliteit verbeterd om ze geschikt te maken als foerageergebied voor de vleermuizen. Waterelementen en opgaande groenlijnen (en andere kleine landschapselementen zoals bijvoorbeeld ruigten) zijn hierbij de belangrijkste waarden. Er is aandacht voor aangepast grondgebruik in de omgeving om migratie en foerageermogelijkheden voor vleermuizen te verbeteren. Ijskelders hebben ook een grote cultuurhistorische waarde. Bij verbouwing of aanpassing moet rekening gebouwen worden met de erfgoedcomponent en bouwfysische waarde. ngewend worden.

Gebieden:

28.12 Kasteel Blauwendaal (Waasmunster)

28.16 Kasteel Sombeke

Vrijwaren en versterken van markante terreinovergangen

De markante terreinovergang moet visueel herkenbaar gehouden worden door vrijwaren van bebouwing en door landschapsstructuren, die aan de basis liggen van de terreinovergang.

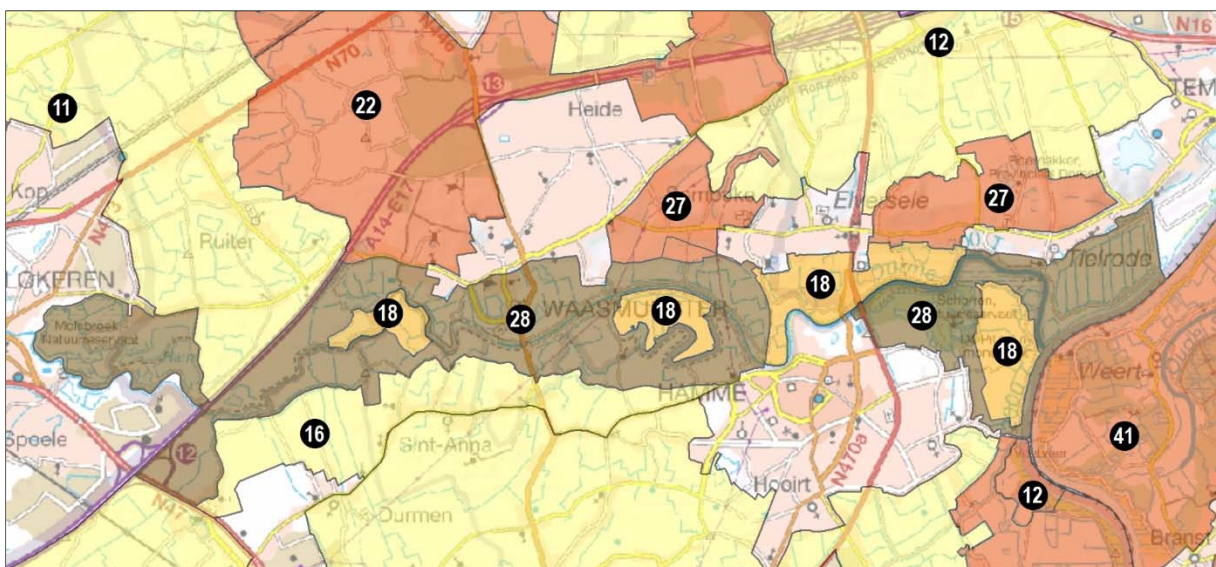
Gebieden:

29.2. Cuestafront

Het operationeel uitvoeringsprogramma formuleert voor het plangebied volgende acties:

- Actie 25. Scheldevallei van Lokeren tot Schelde en de cuesta van het Waasland.
De opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:
  - o Het versterken van de natuurwaarden in de Durmevallei en op de cuesta met herstel van het natuurlijke watersysteem en het dynamisch milieu met slikken en schorren.
  - o Het hernemen van de agrarische bestemmingen op de gewestplannen in de voor landbouw belangrijke gebieden (o.a. Bovenhoek en Groene Boomgaard)
- In afstemming met :
  - o De ruilverkaveling Hamme
  - o Met de besissingen in het kader van het Geactualiseerde Sigmaplan
  - o Afstemming met het afbakeningsproces in de regio Antwerpse Gordel – Klein Brabant
  - o De afbakening van het kleinstedelijk gebied Lokeren

Figuur 3. Uitsnede operationeel uitvoeringsprogramma regio Waasland (2009)

Binnen het plangebied werd reeds een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Gebieden van het actualiseerde Sigmaplan Durmevallei' (BVR 16 januari 2004) voor de 2010-projecten uit het Geactualiseerde Sigmaplan opgemaakt.

Figuur 4. Deelgebieden waarvoor reeds een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan werd opgemaakt (fase 1, 2010-projecten)

3.2 Relatie met andere planningsprocessen en beslissingen op Vlaams niveau waar het plan uitvoering aan geeft

3.2.1 Het Geactualiseerde Sigmaplan

De beslissingen van de Vlaamse Regering van 22 juli 2005 en van 28 april 2006 verklaarden alle werken en handelingen in het kader van het geactualiseerde Sigmaplan van dwingend groot openbaar belang. Daarbij werd het Meest Wenselijk Alternatief (MWeA) bekrachtigd alsmede de instandhoudingsdoelstellingen en de flankerende maatregelen voor landbouw en recreatie. Tenslotte werden de projecten vastgelegd die ten laatste in 2015 op het terrein van start moeten gaan.

In het geactualiseerde Sigmaplan staan twee hoofdfuncties voorop: veiligheid door waterbeheersing en natuurontwikkeling in de riviervalleien. Bijkomende elementen zijn de afwatering van de omgeving en het onthaal en de recreatie in de gebieden.

Ooit was de Durme een lange rivier die ontsprong in West-Vlaanderen en uitmondde in de Schelde ter hoogte van Hamme. Maar mettertijd werd er duchtig ingegrepen in de loop van de Durme. Ook de typische fauna en flora moest eraan geloven.

Het Geactualiseerde Sigmaplan voorziet in verschillende ingrepen in de vallei van de Durme.

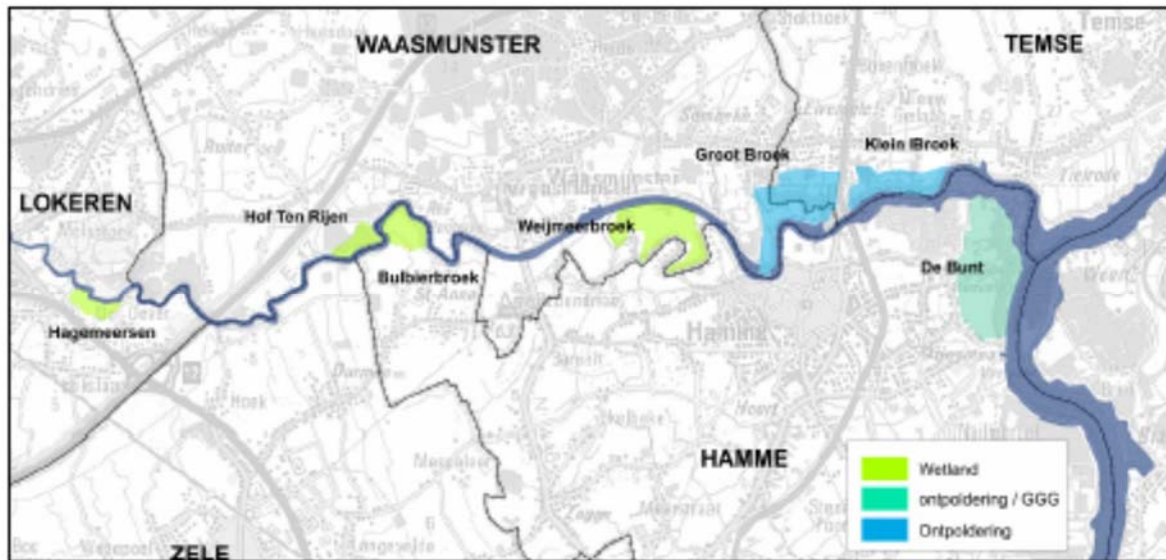
Figuur 5. Fasering Sigmaplan Durmevallei

Voor de 2010-gebieden werd in 2010 reeds een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan opgemaakt. Dit ruimtelijk uitvoeringsplan omvat een cluster van zeven projectgebieden gelegen langs de linker- en rechteroever van de Durme tussen Lokeren en Temse. De cluster bestaat uit de deelgebieden Hagemeersen, Hof ten Rijen, Bulbierbeek, Weymeerbroek, Groot Broek, Klein Broek en De Bunt.

Figuur 6. Situering cluster Durme (zoekzones MWA) (bron: W&Z, Sorema)

Het betreft volgende gebieden:

Potpolder I/Sombeekse meersen:

- Gemeente Waasmunster
- Oppervlakte: 82 ha
- Timing: 2020
- Invulling: ontpoldering
- Natuur: estuariene natuur

Potpolder V/Durmemeersen:

- Gemeente: Zele
- Oppervlakte: 40 ha
- Timing: 2020
- Invulling: geen overstromingsgebied. wetland
- Natuur: dottergrasland en voedselrijke zoomvormende ruigte

Oude Durme:

- Gemeente: Waasmunster/Hamme
- Oppervlakte: 33 ha
- Timing: 2020
- Invulling: geen overstromingsgebied, wetland
- Natuur: van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamium of Hydrocharition.

Hof ten Rijen/Potpolder IV:

- Gemeente: Waasmunster
- Oppervlakte: 103 ha (bestaande uit drie deelgebieden volgens het meest wenselijk alternatief)
- De Vlaamse Waterweg start met dijkwerken in dit gebied om een gecontroleerd overstromingsgebied aan te leggen (renovatie van het bestaand gecontroleerd overstromingsgebied dat niet voldoet aan de huidige normen).
- Timing: 2020
- Invulling: een deel verwevingsgebied (landbouw en natuur) en een deel wetland

- Natuur:
  - o Dottergrasland
  - o Oude zuurminnende eikenbossen met *Quercus robur* op zandvlakten
  - o Voedselrijke zoomvormende ruigte, van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotanium of Hydrocharition.

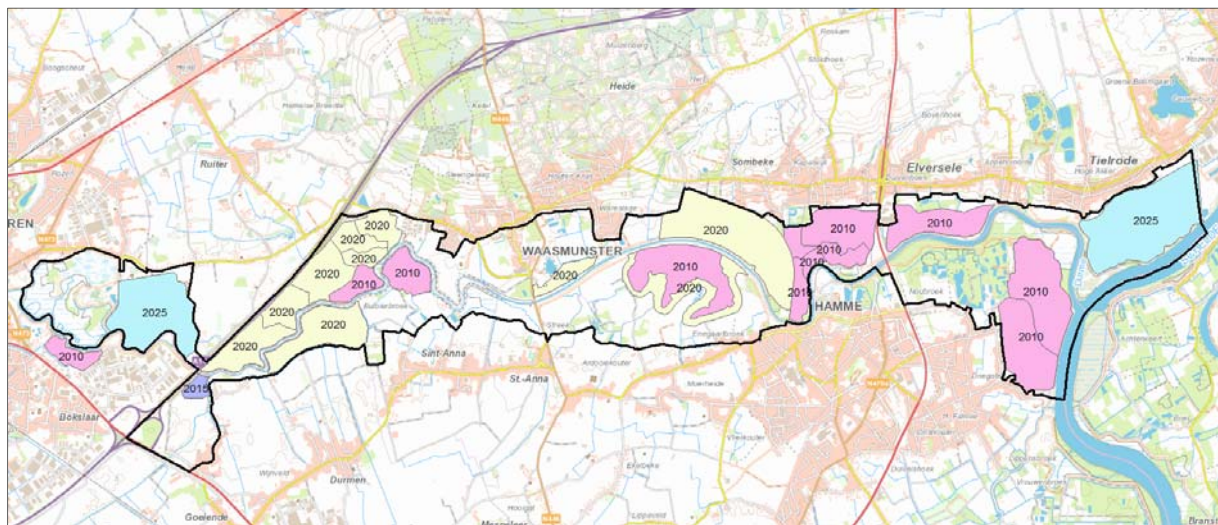
Polder van Waasmunster:

- Gemeente: Waasmunster
- Oppervlakte: 11 ha
- Timing: 2020
- Invulling: ontpoldering
- Natuur: estuariene natuur

Putten van Ham:

- Gemeente: Waasmunster/Lokeren
- Oppervlakte: 65 ha
- Timing: 2025
- Invulling: wetland
- Natuur: van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotanium of Hydrocharition

Figuur 7. Fasering projecten Sigmaplan

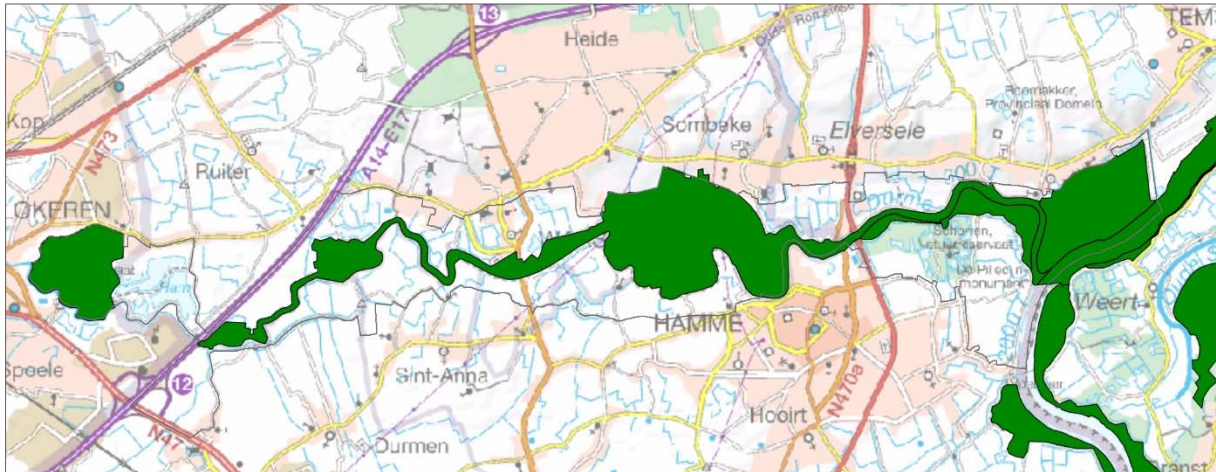

3.2.2 Europese Natuurdoelen

Een belangrijk deel van het plangebied werd aangeduid als onderdeel van het veel grotere habitatrichtlijngebied BE2300006 'Schelde- en Durmeëstuarium van de Nederlandse Grens tot Gent.

Dit gebied is van belang voor 16 Europese habitattypes en 13 Europese soorten. Het gebied heeft een grote variatie tussen weiland, bosakker, broekbos en het omliggende, nog vrij ongeschonden poldergebied, maken dat het natuurgebied een zeer hoge botanische waarde heeft en veel vogels en andere dieren herbergt.

Figuur 8. SBZ-H BE2300006 Schelde- en Durmeëstuarium van de Nederlandse Grens tot Gent

Delen van het plangebied maken deel uit van volgende Vogelrichtlijngebieden 'BE 2301235 Durme en Middenloop van de Schelde', 'BE 2301336 Schorren en polders van de Beneden-Schelde' en het onderdeel Blokkersdijk van de speciale beschermingszone 'BE2300222 De Kuifeend en Blokkersdijk' van de bijhorende instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten

Figuur 9. SBZ-V BE2301235 Durme en de middenloop van de Schelde

De definitieve goedkeuring van de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen gebeurde op 23 april 2014, waarna de besluiten op 15 oktober werden gepubliceerd in het Belgisch staatsblad. Enkel die gepubliceerde besluiten van de Vlaamse regering tot definitieve goedkeuring van de instandhoudingsdoelstellingen d.d. 23 april 2014 hebben juridische kracht.

Voor het SBZ-H-gebied BE2300006 werden volgende prioritaire inspanningen geformuleerd:

1. Inrichting van estuariene natuurontwikkelingsgebieden door ontpoldering en afgraving
2. Kwaliteitsverbetering van aanwezige habitattypes in de SBZ-gebieden buiten de Sigmagebieden
3. Verbetering van de waterkwaliteit
4. Kwaliteitsverbetering van aanwezige habitattypes
5. Plaatselijk herstel en/of optimalisatie van een meer natuurlijke hydrologie

Het gebied is vooral belangrijk voor soorten die leven in estuaria en grote riviervalleien. Een robuuste rivier met voldoende rivier met voldoende ruimte voor verschillende leefgebieden is essentieel voor

typische estuariene soorten zoals fint, rivierprik, gewone zeehond en kluut. Typische soorten van grote riviervalleien waaronder bever, meervleermuis, roerdomp, purperreiger, kwak en kwartelkoning horen thuis in gevarieerde wetlands met grootschalige moerassen, vochtige tot natte graslanden en broekbossen.

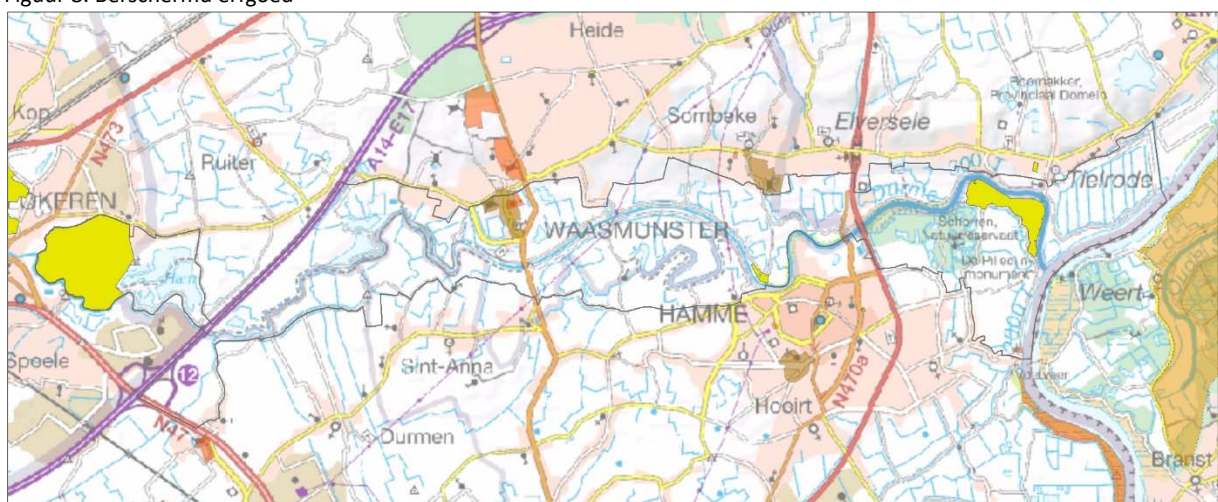
Het managementplan is het centrale instrument waarmee de voortgang van de implementatie van de natuurdoelen voor een speciale beschermingszone wordt bijgehouden en aangestuurd. Het managementplan 1.0 is gebaseerd op het Besluit van de Vlaamse Regering tot aanwijzing van de speciale beschermingszone en tot definitieve vaststelling van de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten van 23 April 2014 (het S-IHD-besluit). Op dit ogenblik is het managementplan 1.1. in opmaak.

3.2.3 Vastgestelde landschapsatlas en bouwkundig erfgoed

Volgende elementen van het vastgesteld bouwkundig erfgoed liggen binnen het plangebied:

- Schorren van de Durme (beschermd cultuurhistorisch landschap, MB 4 februari 1981)
- Durmeschorren nabij de Meulendijk (beschermd cultuurhistorische landschap, MB 17 december 1981)
- Molsbroek (beschermd cultuurhistorisch landschap, MB 23 november 1984)
- Dorpskom Waasmunster (beschermd stads- en dorpsgezicht, MB 16 juli 1987)
- Huis de Neve de Roden-d'Hanins, Kerkstraat 47, Waasmunster (beschermd monument, KB 29 januari 1952)
- Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Petrus en Paulus (beschermd monument, MB 28 juli 1977)
- Kasteel van Blauwendael : gevels en bedaking (beschermd monument, 16 juli 1987)
- Spaanse Poort (beschermd monument, MB 16 juli 1987)
- Burgerhuis, Kerkstraat 36, Waasmunster (beschermd monument, MB 16 juli 1987)
- Klooster van Mariazusters van Franciscus (beschermd monument, MB12 juli 2012)
- Villa Drijgoten met tuin en brug (beschermd monument, MB 2 december 2015)

Figuur 8. Berschermd erfgoed

3.2.4 Provinciale en gemeentelijke structuurplannen

Provinciaal ruimtelijk structuurplan Oost-Vlaanderen

Het ruimtelijk structuurplan van de provincie Oost-Vlaanderen werd op 18 februari 2004 definitief goedgekeurd door de minister. Het plan werd op 18 juli 2012 herzien.

Het alluvium van de Durme bestaat overwegend uit rivierpoldergraslanden die door bemaling grotendeels een intensief landbouwgebruik kennen. Zeer typisch zijn de vochtige hooilanden en broekbossen, zeldzame rivierduinen (praktisch volledig verdwenen t.g.v. bebouwing) en zoetwatergetijgebieden met specifieke fauna en flora. Hierdoor ontstaan waardevolle droog-nat en voedselarme-voedselrijke gradiëntsituaties. Verder zijn ook de laagveenvegetaties met rietlanden, moerassen, oude rivierarmen en wielen landschapskenmerkende elementen.

De vallei van de Durme met de Durmeschorren, Daknam Meersen, de Buylaers, het Molsbroek, de Hamputten en de Sombeekse meersen, de cuetabossen (kwel-beïnvloede broekbossen) zijn hier structuurbepalend.

De riviervallei van de Durme wordt beschouwd als drager van natuur en recreatief medegebruik binnen de ecologische randvoorwaarden, deze zijn tevens structurerende reliëfcomponenten op provinciaal niveau. Het ruimtelijk beleid wordt er als volgt geformuleerd :

- Weren van bijkomende bebouwing,
- Behoud van landschapswaarden in de vallei en accentueren van waardevolle sites,
- Geen nieuwe inplanting van bedrijfszetels of glastuinbouw op de valleiranden,
- Behoud van de bestaande open ruimte corridors tussen de nederzettingen,
- Toegankelijk maken van de valleigebieden voor fietsers en wandelaars,
- Op de raakpunten van nederzettingen en groene vingers kunnen intensievere vormen van openluchtrecreatie worden voorzien.

Voor de Durmevallei wordt het maximaal behoud van de landschapswaarden in de depressie (kavelpatroon e.d.) en de accentuering van de gradiënten naar de andere zones benadrukt.

Volgende landschappelijke elementen zijn belangrijk op provinciaal niveau :

- Vrijwaren van bebouwing van om het even welke aard in het valleigebied
- bijzondere aandacht voor de gradiënten en toposequenties in het landschap
- accentueren van de waardevolle sites (o.a. meanders) in hun omgeving
- gedifferentieerde aanpak voor de verschillende riviersegmenten

Gemeente Hamme

Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Hamme is goedgekeurd in 2004. In 2015 werd de herziening goedgekeurd.

Hamme bezit nog een aantal vrij gave en authentieke landschappen. Uitgangspunt is het behoud van de diversiteit en herkenbaarheid van deze landschappen. Bij de invulling van de ruimte moet de relatie met de structurerende elementen naar aard en grootte orde bekeken worden. De landschappen bezitten een belangrijke erfgoedwaarde. De bescherming van de cultuurlandschappen met de aanwezige lijn- en puntvormige relictten is dan ook aangewezen.

Vanuit deze visie worden volgende doelstelling nagestreefd :

- Vrijwaren en beschermen van de nog weinige resterende getuigenissen van ons historisch en geografisch erfgoed
- Een selectie naar voor brengen van structurerende landschapselementen en componenten om een gedifferentieerd ruimtelijk beleid te kunnen voeren met betrekking tot de natuur- en landschapswaarden, waarbij waardevolle plekken en sites kunnen geaccentueerd worden in de omgeving
- Behoud, herstel en blijvende herkenbaarheid van de landschappelijke hoofdstructuur en de schaal, dit betekent het vrijwaren van de valleigebieden van bebouwing, concentreren van bedrijvigheid en bebouwing in de kernen
- Bescherming van de historisch gegroeide, waardevolle cultuurlandschappen, vrijwaren van landschapsrelictten in de vorm van ankerplaatsen, munt- en lijnvormige relictten

- Het behoud van grote en kleine landschapselementen en componenten die bijdragen tot de landschapsstructuur (bomenrijen, natte graslanden, dijken, ...)
- Tegengaan van nivellering van de abiotische omstandigheden en structuurverlies te voorkomen, hierbij bijzondere aandacht besteden aan gradiënten in het landschap.

De valleigebieden van Schelde en Durme herbergen unieke levensgemeenschappen die in Vlaanderen die in Vlaanderen en Europa zeer zelden voorkomen. De zoetwatergetijdengebieden bevatten slikken, schorren, rietlanden en wilgenstruwelen die regelmatig door de rivieroverspoeld worden. In de binnendijkse gebieden zijn de oude riviermeanders, de dijken, vijvers en moerasvegetaties en half natuurlijke landschapselementen belangrijk.

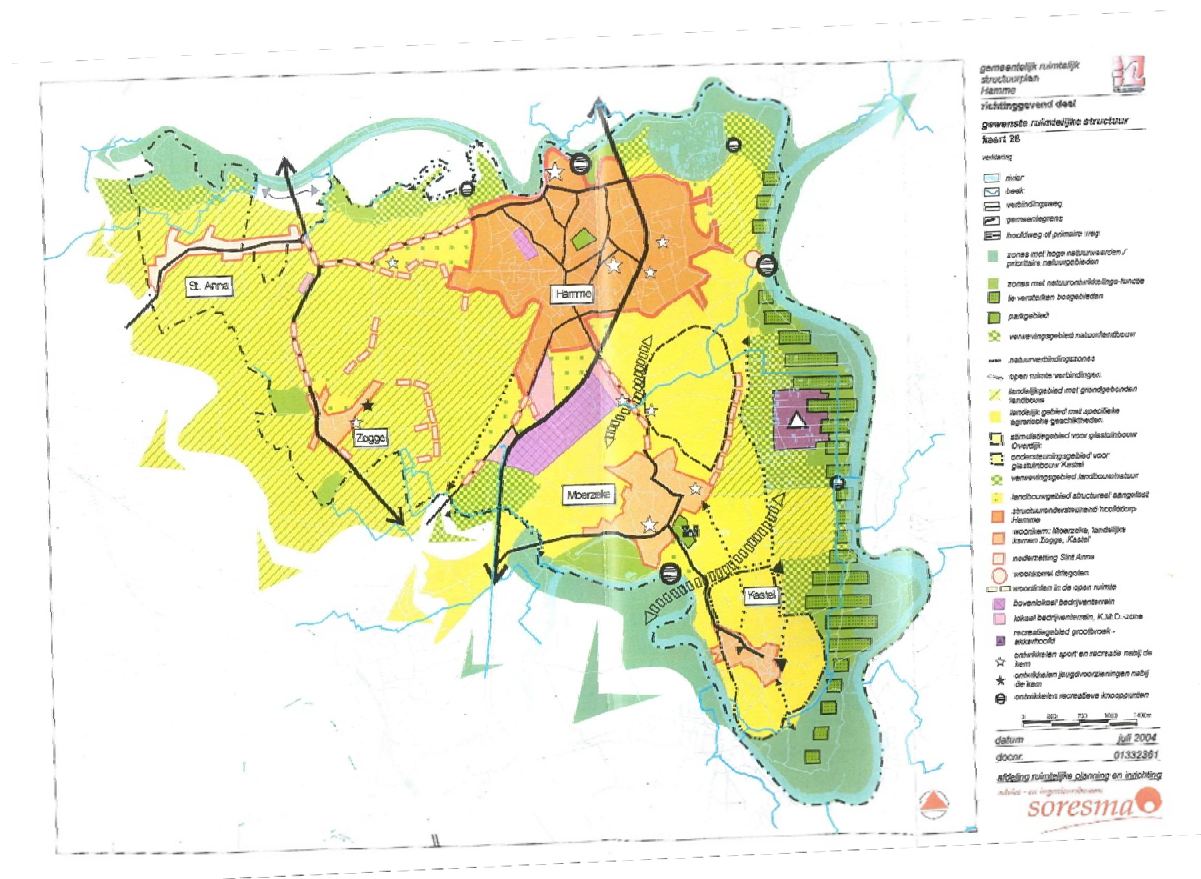
Vanuit het natuurbeleid wordt een versterking van de natuurwaarden voorop gezet.

- Kwalitatief versterken van de gebieden met een hoge natuurwaarde
- Ontwikkelen van natuur in de riviervalleien als groene adders door het landschap
- Uitbouwen van een ondersteunend ecologisch netwerk

De Durmevallei wordt aangeduid als prioritair natuurgebied.

De vallei van de Durme is een gemengd gebied met verschillende open ruimte functies. De landbouw kan hier als medegebruiker of meer ecologisch gericht verder ontwikkelen.

Figuur 10. Gewenste structuur Scheldevallei (GRS Temse)

Volgende punten zullen in het voorbereidend onderzoek en overleg voor het ruimtelijk uitvoeringsplan aan bod komen:

- Mogelijkheden combineren agrarische en natuurverbindende functies.

Gemeente Lokeren

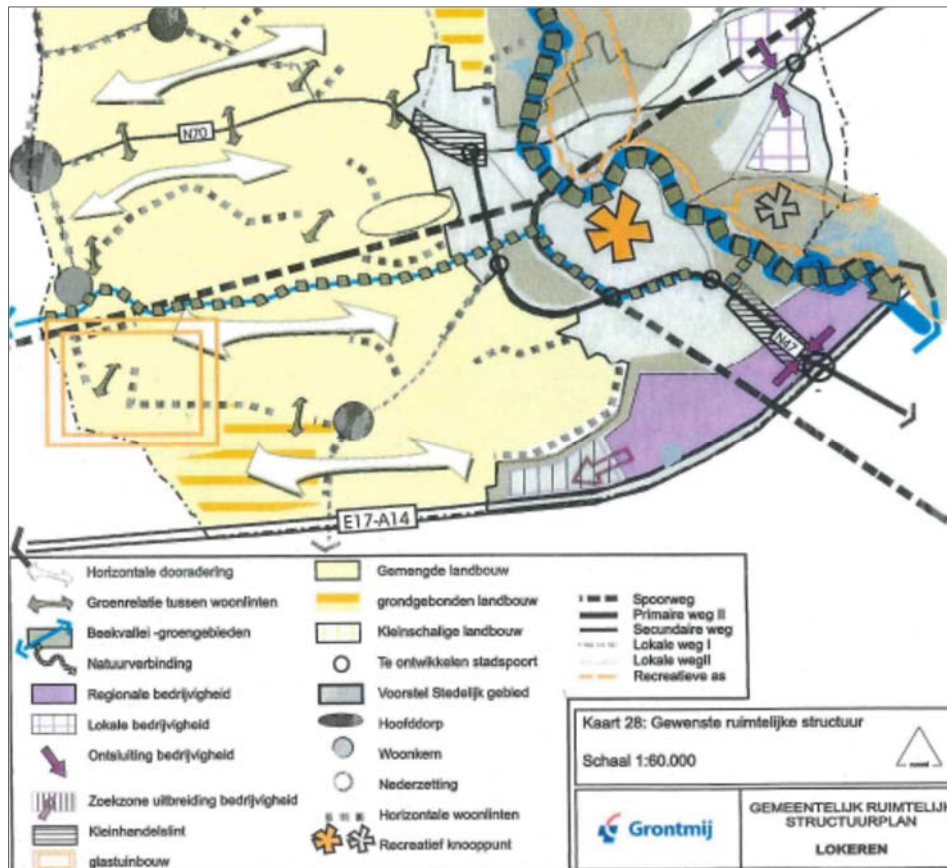
Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Lokeren is goedgekeurd in 2005.

Het Molsbroek dient als gaaf landschap maximaal beschermd te worden en de vallei van de Durme wordt geselecteerd als structuurbepalend valleigebied op bovenlokaal niveau.

Molsbroek is geselecteerd als natuurconcentratiegebied van bovengemeentelijk niveau.

Het Molsbroek geldt als een recreatief knooppunt binnen het toeristisch-recreatief netwerk : de verdere uitbouw van voorzieningen in Molsbroek is mogelijk, maar moet steeds in relatie met de aanwezige natuurwaarden ontwikkeld worden.

Figuur 11. Gewenste ruimtelijke structuur GRS Lokeren

Gemeente Temse

Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Temse is goedgekeurd in 2007.

De Schelde- en Durmevallei is een sterk samenhangend gebied met grote natuurwaarden. Het beleid in de Schelde-Durmevallei is gericht op het behoud en het herstel (of verder uitbouw) van de natuurlijke waarden van het gebied. Grote delen van de Schelde- en Durmevallei behoren tot de natuurlijke structuur op bovenlokaal niveau. De gemeente voert een aanvullend beleid op het bovenlokaal beleid dat gericht is op het behoud en versterken van de aanwezige natuurwaarden.

Bebouwing in en aan de rand van het valleigebied wordt geweerd en/of zo goed mogelijk verenigd met de aanwezige natuurwaarden. In het bijzonder is een buffering van het bedrijventerrein N41 te Elversele van belang.

De aanwezige grondgebonden landbouw dient beschouwd te worden als overgang naar een volwaardig natuurbeheer in de betreffende gebieden.

De gemeente Temse beschouwt de Durmevallei en monding, inclusief het binnendijkse gebied 'Tielrodebroek' als structuurbepalend gaaf landschap.

Bestaande activiteiten die de natuurwaarden in de Schelde- en Durmevallei fundamenteel verstoren, worden uitgedoofd. Elke nieuwe en harde ontwikkeling in deze valleigebieden die de natuurwaarden

aantasten, dienen te worden geweerd. Elke vorm van nieuwe bebouwing dient te worden geweerd in deze gebieden. Een verweving met zachte functies kan evenwel worden overwogen in deze gebieden (jagen, vissen, zachte recreatie, ...).

Versterken van de open natuurcorridor langsheen de Durme en de Schelde : de openheid dient maximaal ondersteund te worden. De verbinding tussen Tielrodepolder en Groot en Klein Broek dient te worden gerealiseerd op een visuele en/of landschappelijke wijze.

Tielrodebroek wordt geselecteerd als natuurconcentratiegebied.

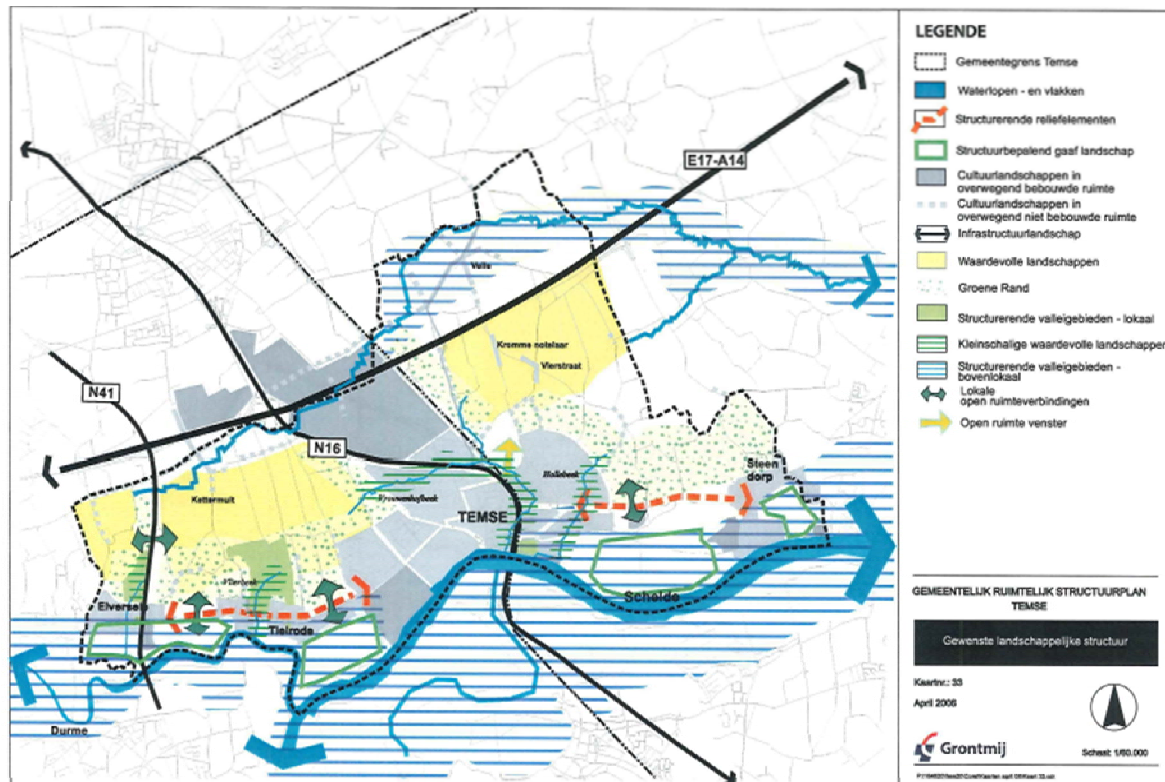
De landbouw is de belangrijkste speler in het behoud en het beheer van de open ruimte. Om de agrarische structuur te versterken en om de landschappelijke waarde van de open ruimte te behouden en te versterken moet de grondgebonden landbouw ruimtelijk worden ondersteund. Bovendien fungeren deze open ruimten als een ruimtelijke buffer tegen verstedelijking.

In het valleigebied langsheen Schelde en Durme is enkel kleinschalige grondgebonden landbouw mogelijk, indien deze landbouw verweefbaar is met de vooropgestelde natuurontwikkeling. De landbouw dient hier rekening te houden met de beperkingen die in het kader van de natuurontwikkeling aan de bedrijfsvoering worden gesteld (bemesting, mestafzet, extensivering van de productie, vernatting van de percelen, ...). De landbouw in deze zone wordt beschouwd als overgang naar een volwaardig natuurbeheer. In deze gebieden komen geen bestaande bedrijfszetels voor. Nieuwe zetels zijn uitgesloten. In deze gebieden heerst een absoluut bouwverbod, met uitzondering van de constructies die ten behoeve van het natuurbehoud worden aangewend. Akkerlanden en teelten kunnen niet voorkomen in deze gebieden.

De Tielrodepolder is eveneens in het valleigebied van de Schelde gesitueerd, maar momenteel nog sterk in gebruik als landbouwgebied.

In de Tielrodepolder wordt gestreefd naar een verweving van landbouw met natuur en landschap. Via beheersovereenkomsten moet gestreefd worden naar maximale verweving met natuur. Op lange termijn kan ook voor dit gebied naar een meer natuurlijke functie worden gestreefd.

Figuur 12. Gewenste landschappelijke structuur GRS Temse

Gemeente Waasmunster

Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Waasmunster is goedgekeurd in 2009.

De belangrijke natuurfunctie van de Durmevallei wordt onderschreven. Een groot deel van deze vallei werd reeds op het gewestplan ingetekend als natuurgebied of natuurgebied met wetenschappelijke waarde of natuurreservaat hetzij als agrarisch gebied met ecologisch belang. De natuur vormt de belangrijkste functie binnen dit gebied en dient in de toekomst nog verder versterkt te worden. De verdere ontwikkelingen van dit valleigebied dienen door het Vlaams Gewest verder uitgewerkt te worden. Ruimtelijke randvoorwaarden worden uitgewerkt in functie van het behoud, herstel en ontwikkeling van de bestaande biotopen. Activiteiten die een verstorende functie hebben voor de natuur dienen zoveel mogelijk geweerd te worden. Waar binnen dit gebied nog landbouwactiviteiten plaats vinden, dient in overleg met de landbouw een evenwicht gevonden te worden tussen de noden van de landbouw en deze van natuur, beheersovereenkomsten e.d. kunnen hierin een belangrijke rol spelen. De landbouw kan enkel een nevenfunctie hebben in dit gebied. Recreatieve activiteiten dienen beperkt te blijven, enkel zachte recreatie is mogelijk. Indien de betreding van de vallei door hengelaars, wandelaars e.d. de natuurfunctie in gevaar kan brengen, kan steeds geopteerd worden om door b.v. natuurlijke barrières delen van het gebied ontoegankelijk te maken.

Binnen het valleigebied dient ook aandacht besteed te worden aan de problematiek inzake wateroverlast, het voorzien van natuurlijke overstromingsgebieden e.d. dient binnen dit gebied verderbestudeerd te worden. Er dient hier weliswaar steeds rekening gehouden te worden met de mogelijke invloed van overstromingen op de natuur.

De vallei van de Durme is steeds een meersenlandschap geweest dat gekenmerkt werd door natte grasweiden. Langs de linkeroever worden deze natte weiden gevoed door de natuurlijke bronnen die op de scheiding van de cuesta en de klei ontstaan. In deze bronrijke gebieden is een unieke flora ontstaan die zeker bewaard moet worden. Er wordt dan ook voorgesteld om de grootste delen van de vallei te behouden als historische graasmeersen of als gecontroleerd overstromingsgebied.

Binnen dit valleigebied werden in het verleden reeds verschillende naaldboombossen aangeplant. Op termijn dienen deze bossen vervangen worden door de vroegere graslanden. Naaldbomen horen niet thuis binnen dit open valleilandschap. Enkel grascultuur dient nog toegelaten te worden.

Mogelijke andere aandachtspunten met betrekking tot de natuurontwikkeling en waterbeheersing zijn de volgende en worden als suggestie meegegeven :

- Aandachtspunt 1: het 'Groot Broek' palende aan de Mirabrug en de 'Koolputten' tot de vroegere spoorwegbedding terug geven aan de rivier en van deze zone een gecontroleerd getijdengebied maken
- Aandachtspunt 2: palend aan het bestaande natuurgebied "de rietsnijderij" de put die gerealiseerd wordt na de zandwinning verder voor te behouden ten behoeve van natuurontwikkeling
- Aandachtspunt 3: de zone ten zuiden van de E17 en tussen de Durme kan ingericht worden als een gecontroleerd getijdengebied. Zo worden de waterplassen die ontstaan zijn als gevolg van de uitgravingen van de E17 terug gegeven aan de rivier en kan de natuur verder ontwikkelen
- Aandachtspunt 4: hetzelfde als bij aandachtspunt 3 kan gebeuren aan de andere kant van de E17 waar de hamputten zich ontwikkeld hebben. Er wordt voorgesteld om aan een deel van deze putten een zachte recreatieve functie te geven (vissen, zwemmen, zeilen en plankzeilen)

Er wordt voorgesteld om het bestaande kerkhof en hierop aansluitende volkstuintjes uit het natuurgebied te onttrekken en te behouden.

Voor de Mantasite en zijn omgeving zal een specifiek beleid gevoerd worden ten behoeve van de bedrijvigheid en openbaar nutsbestemmingen zoals het containerpark. Voor deze locatie zijn dan ook

de uitgangspunten met betrekking tot de Durmevallei niet van toepassing. Er zal wel voldoende aandacht besteed worden aan inbuffering e.d.

Uitwerking gewenste natuurlijke en landschappelijke structuur:

Gewenste ontwikkeling van de Durmevallei:

- Versterken van de natuurlijke structuur
- Natuur als hoofdfunctie in overleg met de landbouw
- Ecologisch verantwoord landbouwbeheer
- Uitbreiding van de landbouw is enkel mogelijk bij integratie ervan in het landschap en de natuurlijke structuur
- (met betrekking tot de Mantasite en directe omgeving wordt een specifiek beleid gevoerd; deze site dient verder te ontwikkelen in functie van bedrijvigheid en openbaar nut)

Beleidsvoorwaarden:

- Suggestie tot opmaken RUP (door het Vlaams Gewest en eventueel de provincie), lokale accenten mogelijk door de gemeente
- Uitwerken beheersovereenkomsten tussen landbouw en natuur
- Verlenen van gemeentelijke subsidies en advies voor het aanplanten en het onderhoud van KLE's

Uitwerking gewenste agrarische structuur:

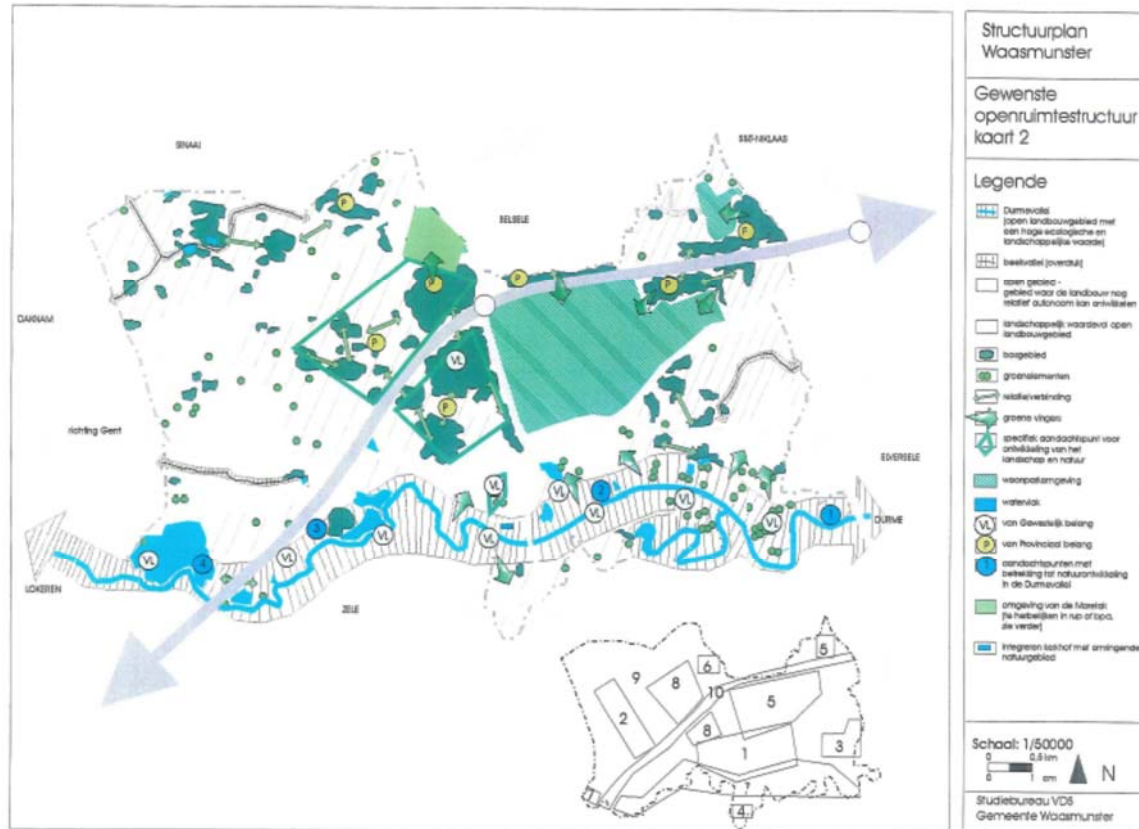
Gewenste ontwikkeling van de Durmevallei:

- Verwevenheid tussen natuur en landbouw waar mogelijk
- Landbouw als beheerder van de open ruimte
- Een ecologisch verantwoord landbouwbeheer, voornamelijk extensieve vormen van landbouw
- Uitbreidingsmogelijkheden van de landbouw zijn beperkt

Beleidsvoorwaarden:

- Streven naar beheersovereenkomsten tussen landbouw en natuur
- Beleid volgens opties genomen in: open landbouwgebieden met hoge ecologische en landschappelijke waarde
- suggestie tot opmaken RUP door het Vlaams Gewest

Figuur 13. Gewenste openruimtestructuur GRS Waasmunster

Gemeente Zele

Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Zele is goedgekeurd in 2005.

Landschap

Ter hoogte van Durmen kan de landbouw zich autonoom ontwikkelen. De landbouwfunctie is hier dominant.

Durmen wordt in het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan geselecteerd als 'complex nieuw landschap' (agrarische open ruimte met aandacht voor landschappelijke inpassing bestaande en toekomstige harde functies, met volgende ontwikkelingsopties :

- Grondgebonden agrarisch gebruik
- Behoud waardevolle cultuurhistorische elementen
- Bestaande niet-grondgebonden land- en tuinbouwbedrijven kunnen uitbreiden
- Instandhouding en beperkte uitbreiding van de bestaande residentiële bebouwing
- Recreatief medegebruik mogelijk

Natuur

De Durme en haar buitendijkse gebieden en binnendijs alluvium is zeer potentieel voor natuur. Deze kern van huidige en te ontwikkelen natuurwaarden is van uiterst groot belang als verbindende schakel in grensoverschrijdende relaties.

Op macroschaal beschouwd heeft de Durme als dynamische corridor een verbindende betekenis met landschapsecologisch belang. De Durme is gekenmerkt door haar dynamiek van getijwerking en slikke- en schorrevoorming.

De Durme en haar buitendijkse gebieden, de Durmemeezen en het Durmebroek worden aangeduid als natuurkerngebieden met volgende ontwikkelingsopties vanuit natuurbouw en ecologie:

- De Durmevallei als een internationaal belangrijke ecologische verbinding erkennen en de versterking van deze functie steunen
- Delen van het landschappelijk waardevol agrarisch gebied herbestemmen naar natuurgebied
- Vrijwillige beheersovereenkomsten voor het meersengebied
- Met randvoorwaarden vanuit andere functies:
  - o Verzekeren van de veiligheid (waterbeheersing)
  - o Mogelijkheden bieden aan vormen van zachte recreatie (fiets- en wandelroutes langs de dijken)
  - o Beheerslandbouw

Het 'Gemeentebos', een 5 ha groot ingesloten gebied ter hoogte van het op- en afrittencomplex van de E17, wordt aangeduid als kleiner natuur- en boscomplex met als ontwikkelingsoptie vanuit natuurbouw en ecologie:

- Behoud van de open ruimte
- Behoud van actuele natuurwaarden
- Natuurontwikkeling : poelen, beekoevers, knotbomenrijen
- Fysische natuur – verbinding maken met het Durme-alluvium
- Met randvoorwaarden vanuit andere functies:
  - o Toegankelijkheid voor recreatief medegebruik (natuurgerichte en/of passieve vormen)
  - o Plaatselijk behoud van landbouw (mits inachtnaam randvoorwaarden vanuit natuur)

Landbouw

De 'Durmen' wordt aangeduid als 'Gebied waar land- en tuinbouw autonoom kan ontwikkelen'. Het is een homogeen prioritair gebied voor landbouw. Functies, activiteiten en externe invloeden die de grondgebonden landbouw ernstig kunnen schaden, moeten geweerd worden.

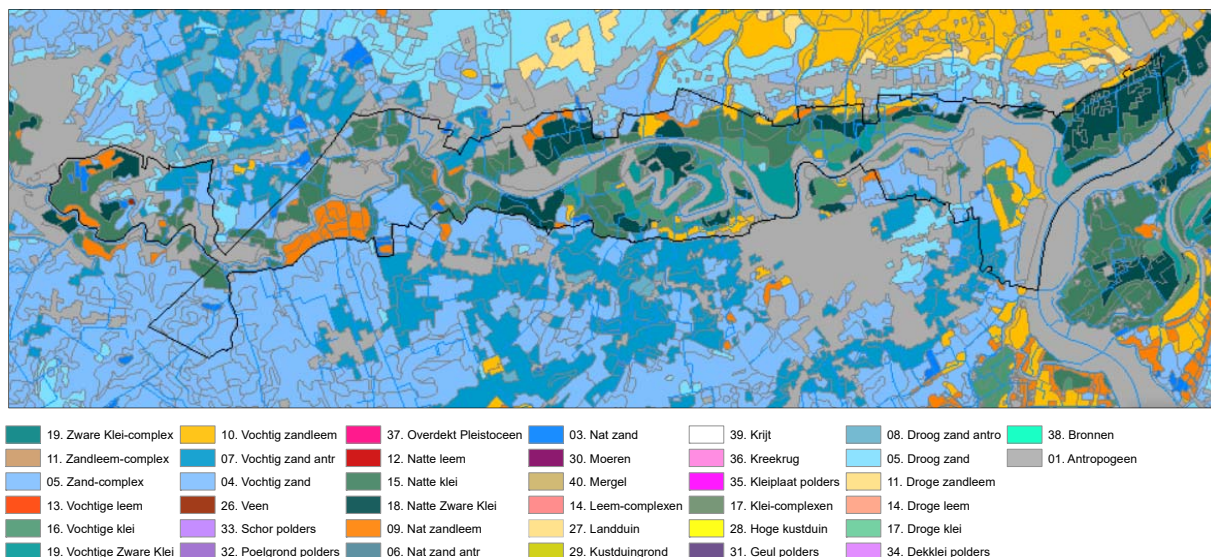
De ontwikkelingsopties voor 'Durmen' ten behoeve van landbouw is hoofdfunctie grondgebonden landbouw rekening houdend met natuurwaarden in de omgeving van de Durmevallei en rond de Zelebeek.

4 Bestaande feitelijke toestand

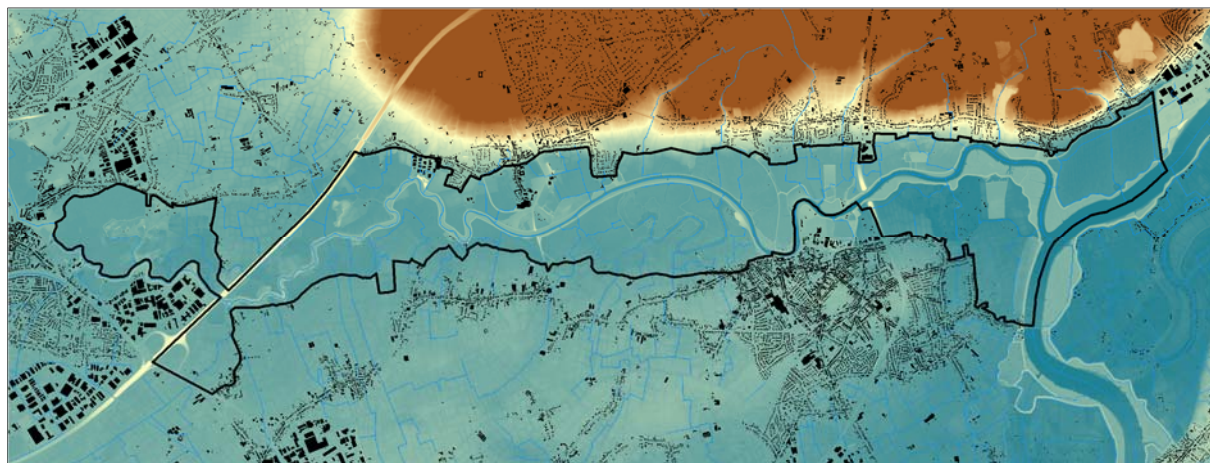
4.1 Fysisch systeem

Het plangebied ligt in de Schelde- en Durmevallei. De ondergrond bestaat voornamelijk uit natte (zware) klei.

Figuur 14. Bodemkaart

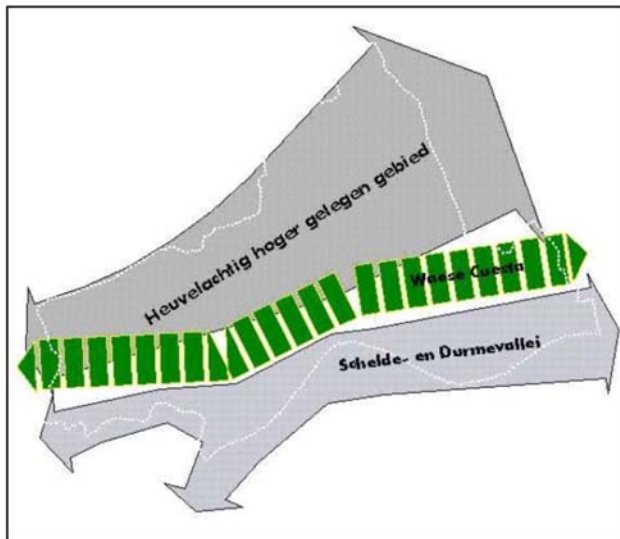
Figuur 15. Hoogteligging

4.2 Landschappelijke structuur en onroerend erfgoed

Landschappelijk behoort het plangebied tot de traditionele landschappen 'Benedenscheldevallei' en 'Durmevallei'.

De Durme en de Schelde stromen bedijkt in een vlak landschap. De Durme accentueert het cuestafront van het Land van Waas. Een cuesta is een asymmetrische bergrug waarbij de ene (steile) helling bestaat uit niet-resistente lagen die sneller eroderen dan de andere (resistente) die een zwakkere helling hebben. De Schelde vormt een doorbraakdal doorheen deze cuesta van Boom en het Land van Waas. Typisch voor deze landschappen zijn de bedijkte overstromingsvlakten, de brede natuurlijk afgesneden meanders met afzetten, donken, oeverwallen, rivieren en polders.

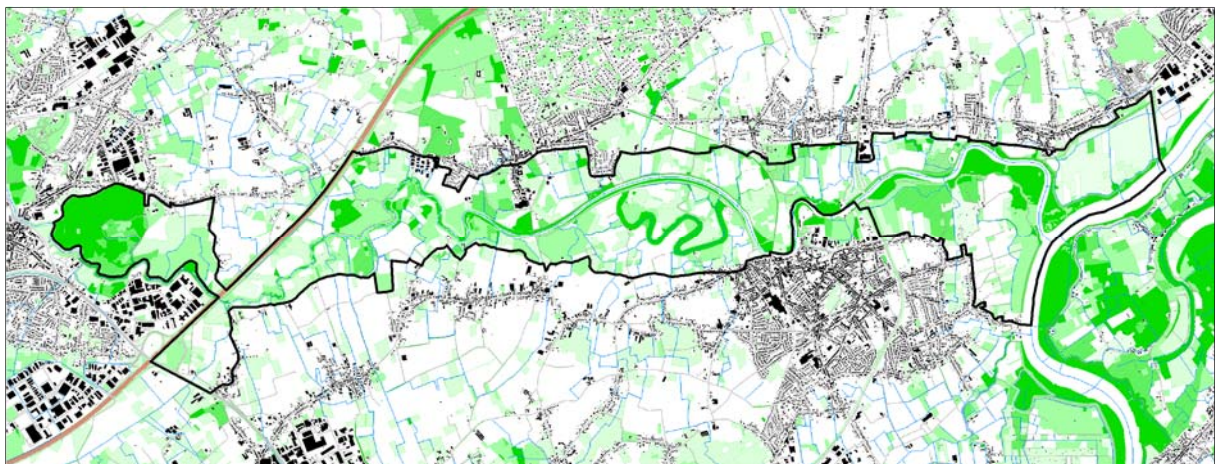
De Scheldevallei is een uiterst waardevol landschap. Het gebied situeert zich op de lager gelegen gronden langs de Schelde en is grotendeels gecreëerd door de aanwezige getijdenwerking. Deze getijdenwerking oefent ook invloed uit op bepaalde buitendijkse gebieden. Het getijverschil bedraagt ca 5m. Deze gronden zijn voor flora en fauna en voor hun intrinsieke landschapsbeleving van zeer grote waarde door de sterke afwisseling en het dynamisch karakter ervan.

4.3 Natuurlijke structuur

Voor de oevers van de Durme en Schelde en de afgesneden Durme-arm zijn biologisch zeer waardevol, evenals het Molsbroek.

We vinden hier restanten voor zoetwaterschorren, natte graslanden en afgesneden rivierarmen terug. Dit alles zorgt voor een grote dynamiek binnen het ecosysteem langs de Durme.

Figuur 16. Biologische waarderingskaart

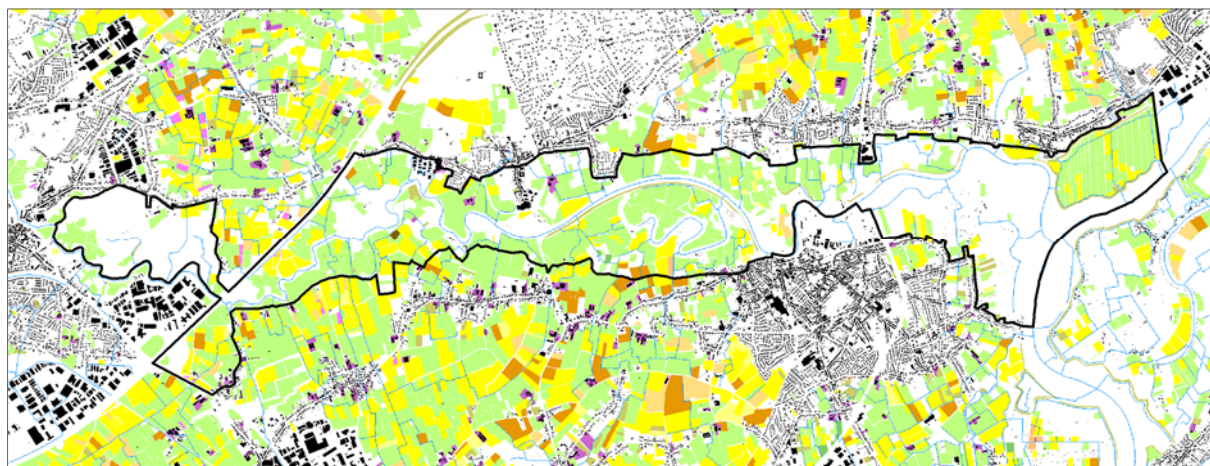

4.4 Agrarische structuur

Het landbouwgebruik binnen het plangebied wordt vooral gekenmerkt door graslandgebruik. Er bevinden zich een 5-tal landbouwbedrijfszetels binnen het plangebied. Deze bevinden zich voornamelijk aan de rand van het plangebied, aansluitend bij residentiële bebouwing buiten het plangebied.

Figuur 17. Landbouwgebruik 2017

5 Bestaande juridische toestand

De relevante elementen van de bestaande juridische toestand worden tekstueel aangegeven in de onderstaande tabel.

Tabel 1. Bestaande juridische toestand

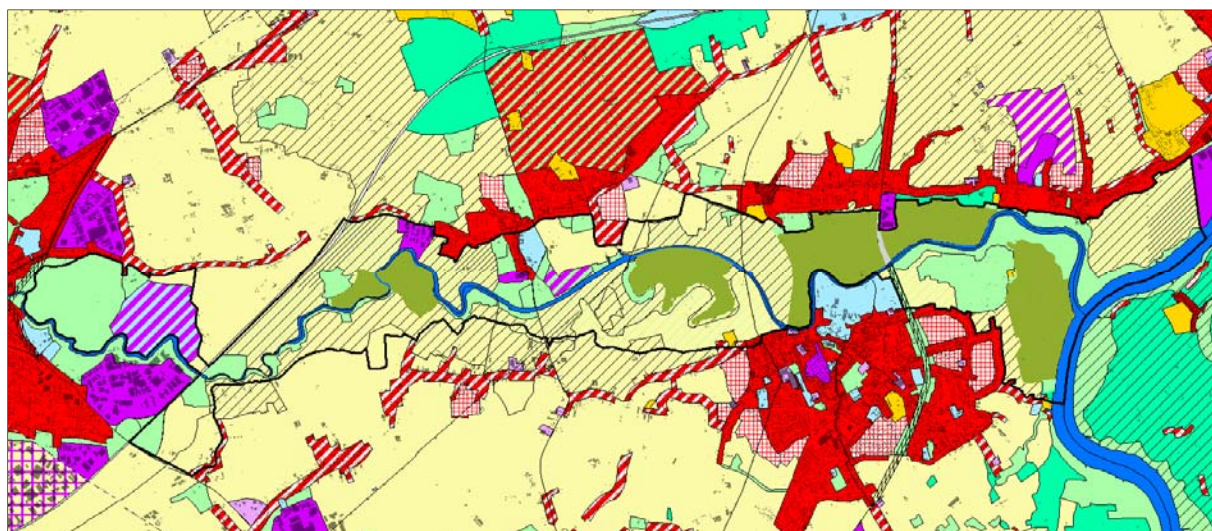
Plan	Naam
Gewestplan(nen) of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen	Gewestplan Sint-Niklaas/Lokeren (KB 7 november 1978) Gebieden van het actualiseerde Sigmaplan Durmevallei (BVR 16 januari 2004)
Provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen	Afbakening stedelijk gebied Temse (MB 17 juni 2008) Afbakening kleinstedelijk gebied Lokeren (MB 18 oktober 2012)
Gemeentelijke plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen	Zonevreemde woningen (BD 17 januari 2013) (Lokeren) Zonevreemde woningen (BD 8 mei 2013) Waasmunster
Verkavelingsvergunningen	Nog op te zoeken.
Ruilverkavelingen	Hamme (21 december 1978)
Beschermde monumenten	Kasteel Blauwhof, Waasmunster (MB 16 juli 1987) Klooster van Mariazusters van Franciscus, Waasmunster (MB 12 juli 2012) Spaanse Poort, Waasmunster (MB 16 juli 1987) Burgerhuis, Waasmunster (MB 16 juli 1987) Huis de Neve de Roden-d'Hannis, Waasmunster (MB 29 januari 1952) Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw en Sint Petrus en Paulus, Waasmunster (MB 28 juli 1977) Minabrug, Hamme (MB 26 juni 1991) Villa Drijgoten met tuin en brug, Hamme (MB 2 december 2015)
Beschermde stads- en dorpsgezichten	Dorpskom Waasmunster (MB 16 juli 1987)
Beschermde cultuurhistorische landschappen	Molsbroek, Lokeren (MB 23 november 1984) Durmeschorren nabij de Meulendijk, Waasmunster (MB 17 december 1981) Schorren van de Durme, Hamme (MB 4 februari 1981)
Vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed	Geen
Vastgestelde landschapsatlas.	Aangrenzend.
Vogelrichtlijngebieden (SBZ-V)	BE2301235 Durme en de middenloop van de Schelde
Habitatrichtlijngebieden (SBZ-H)	BE2300006 Schelde- en Durmeëstuarium van de Nederlandse grens tot Gent
Ramsargebieden	Geen.
Gebieden van het duinendecreet	Geen.
Gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN)	Nr. 209 De vallei van de Durme (1 januari 2017)
Gebieden van het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON)	Geen.

Plan	Naam
Vlaamse of erkende natuurreservaten	Ja
Meest kwetsbaar waardevol bos	Ja
Bosreservaten	Geen.
Beschermingszones grondwaterwinning	Geen.
Bevaarbare waterlopen	Schelde
Onbevaarbare waterlopen	15074 Bovendurme 3102 Benedendurme 3117 3170 3223 3982 3246 Zelebeek 52095 3603 Poldergote 3638 Polderbeek 3658 19467 Pijlstaartbeek 3660 Lokerenbeek 3964 54807 19109 19110 3992 Beekstraatbeek 19468 Beekstraatbeek 3650 Polderbeek 19469 14752 Nieuwe Watergang 3995 3647 Bandsloot 3648 3133 3198 Rodebeek 12925 12927 19159 53379 3242 3224 3252 12922 3421 19154 3345 Oude Durme 3435 Kleine Broekbeek 3481 19155 19414 19156 Enegaert 19158 Enegaert 3491 3267 3313 Slingerbeek 12924 3531 3595 12923 3581

Plan	Naam
	39668 3661 3680 3682 3893 19160 3925 3767 Beek van Vangt Den Boer 3829 3867 39666 3965 Vlierbeek 3121 17631 3174 3303
Signaalgebieden	Geen.

Figuur 18. Gewestplan (2002) en GRUP Drumevallei fase 1 (2010-projecten Sigmaplan)

6 Motivering van de agendering

Het gebied werd voorgedragen door het Agentschap voor Natuur en Bos en de Vlaamse Waterweg.

In de beslissing van de Vlaamse regering van 7 mei 2010 is gesteld dat er selectief wordt ingezet op de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen. De keuze van de projecten dient daarom 'strategisch' te zijn en dus gericht te zijn op de realisatie van de essentiële doelstellingen van het RSV en de prioriteiten uit het regeerakkoord en de beleidsnota's.

Het plan geeft invulling aan volgende beleidsprioriteiten van de Vlaamse Regering:

- Realiseren van instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden.
- Het realiseren van het Geactualiseerde Sigmaphan.

Het ruimtelijk uitvoeringsplan maakt vervolgstappen naar concrete realisatie van de doelstellingen die hierboven zijn beschreven mogelijk.

Er wordt voor gesteld om het plangebied op te splitsen in verschillende ruimtelijke uitvoeringsplannen waarbij nu gestart wordt met de opmaak een ruimtelijk uitvoeringsplan voor het deel van de Durmevallei waarbinnen de 2020-projecten uit het Geactualiseerde Sigmaphan liggen. In een volgende fase zal dan een plan worden opgemaakt voor de overige deelgebieden (2025-projecten, het Molsbroek, de putten van Ham en de ruime omgeving van Tielrodebroek).

Figuur 19. Voorstel plangebied RUP Durmevallei fase 2

